

EELNÕU

VABARIIGI VALITSUS

ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn, Stenbocki maja

___september 2026

Päevakorrapunkt nr ...

Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades ja Euroopa kaugosalemismäärust, eelnõu kohta

1. Kiita heaks järgmised justiits- ja digiministri esitatud seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades ja Euroopa kaugosalemismäärust (uuesti sõnastatud), eelnõu kohta:
 - 1.1. Eesti toetab ettepanekut ajakohastada kriminaalasjades tõendite kogumise regulatsiooni, suurendada piiriüleste menetluste teostamise õigusselgust ning kõrvaldada Euroopa uurimismääruse kohaldamisel ilmnenud puudused. Peame oluliseks eelnõu eesmärki, et liikmesriikide vaheline koostöö oleks kiire ja tõhus, säilitades samas tõendite kogumise paindlikkuse ning liikmesriikide menetlusautonoomia.
 - 1.2. Eesti toetab ühtsete nõuete kehtestamist Euroopa uurimismääruse väljastamiseks pädeva asutuse määramisele. Peame oluliseks, et säiliks prokuröri pädevus väljastada Euroopa uurimismäärus ilma kohtu kinnitusega juhul, kui vajalik kohtu luba taotletava menetlustoimingu tegemiseks on juba antud või kui sellist luba ei ole riigisisese õiguse kohaselt vaja.
 - 1.3. Eesti toetab tõendite kogumise eesmärgil toimuva piiriülese jälgimise reguleerimist Euroopa uurimismääruse raames. Kiireloomulise piiriülese jälgimise korral peab täitjariigile viivitamata pärast piiriületust edastatav teave võimaldama hinnata jälgimise õiguspärasust, selle jätkamise tingimusi ning otsustada selle lubatavus.
 - 1.4. Eesti toetab direktiivi kohaldamisala täpsustamist, mis võimaldaks Euroopa uurimismääruse alusel menetlustoiminguid teostada ka süüdimõistva kohtuotsuseta konfiskeerimise menetlustes. Selline laiendus peab jääma kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö raamidesse ning säilitama isikute menetluslikud tagatised.

- 1.5. Eesti toetab Euroopa kaugosalemise regulatsiooni loomist selleks, et võimaldada teises liikmesriigis viibival kahtlustataval, süüdistataval või kannatanul osaleda kriminaalkohtu istungil kaugteel. Peame oluliseks eelnõu põhimõtet, et Euroopa kaugosalemise määrase väljastamise eeldused, sealhulgas kaugosalemise lubatavus, on taotleva riigi õiguse reguleerida. Direktiivis tuleb selgelt kindlaks määrata taotleva ja täitva riigi ülesanded ning vältida täitjariigile selliste kohustuste panemist, mida on otstarbekam täita taotlevas riigis. Euroopa kaugosalemise määrase täitmine ei tohi täitjariigile kaasa tuua ebaproportsionaalset koormust.
 - 1.6. Eesti peab oluliseks, et kohtuistungil kaugosalemine toimuks üldjuhul ainult asjaomase isiku nõusolekul. Sellest põhimõttest võib teha põhjendatud erandeid, kui kaugosalemine on vajalik, proportsionaalne ega kahjusta isiku kaitseõigusi. Isikul peab olema tegelik võimalus pidada kaitsjaga nõu ning suhelda temaga turvaliselt ja konfidentsiaalselt.
 - 1.7. Eesti toetab isikute põhiõiguste tõhusat kaitset direktiivi alusel toimuvates menetlustes. Samas tuleb vältida dubleerivate õiguskaitsevahendite kehtestamist ning kavandatavad lahendused peavad olema vajalikud ja proportsionaalsed. Õiguskaitsevahendeid peab saama kasutada selles liikmesriigis, kelle otsust või toimingut vaidlustatakse, ning ei tohi kaasa tuua kriminaalmenetluse põhjendamatut pikenemist või ebamõistlikku menetluskooormust.
 - 1.8. Eesti toetab rahvusvahelise justiitskoostöö digitaliseerimist. Samas peab direktiivi ülevõtmise tähtaeg olema piisav vajalike õiguslike, korralduslike ja tehniliste muudatuste tegemiseks, sealhulgas infosüsteemide arendamiseks. Statistika kogumine peab toimuma automatiseeritult olemasolevate infosüsteemide kaudu ega tohiks tekitada liikmesriikidele põhjendamatut aruandluskooormust.
2. Eesti esindajatel Euroopa Liidu Nõukogu erinevatel tasanditel väljendada ülaltoodud seisukohti.
 3. Riigikantseleil esitada punktis 1 nimetatud eelnõu ja seisukohad Riigikogu juhatusele ning teha seisukohad teatavaks Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmetele ning Eestist nimetatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee liikmetele.

Kristen Michal
Peaminister

Keit Kasemets
Riigisekretär